

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

**CENTER FOR BUSINESS INNOVATION AND TRANSFORMATION
AKG Global Support Services (OPC) Pvt Ltd, India**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ТРАНСФОРМАЦІЯ
СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ»**

**(до дня спротиву окупації Автономної республіки Крим
та м. Севастополя)**

23 лютого 2023 року

м. Київ

УДК 327:355.01(477)(470+571-651.1)

Трансформація системи міжнародних відносин в умовах російсько-української війни (до дня спротиву окупації Автономної республіки Крим та м. Севастополя) / (за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 23 лютого 2023 р.). – К., 2023. – 353 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформація системи міжнародних відносин в умовах російсько-української війни (до дня спротиву окупації Автономної республіки Крим та м. Севастополя)», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 23 лютого 2023 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань трансформації світової системи міжнародних відносин в умовах російсько-української війни, впливу російської агресії на європейську та світову безпеку; розвитку співробітництва України з міжнародними організаціями та поглиблення співпраці Україна – НАТО в умовах протистояння російській агресії; аналізу цивілізаційних та ціннісних вимірів російсько-української війни; встановлення й розширення контактів між представниками освітянської, наукової спільноти та громадськості.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 20.04.2023 р.).

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (голова);
Шинкарук В.Д., д-р філол. наук, проф. (співголова);
Шевчук О.В., д-р іст. наук, проф. (співголова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2023
© Автори, 2023

4) Використання прокремлівських неурядових організацій, РПЦ та російської дипломатії, які слугують повноцінними ланкою російської дезінформації.

5) Віддзеркалення наративів протилежної сторони.

6) Напад на національну ідентичність, культуру та мову.

7) Унеможливлення волі до опору та стійкості з боку супротивника.

Російська дезінформація не закінчиться після повномасштабного вторгнення в Україну. Разом із тим, Росія стала жертвою власної пропаганди і вже програє війну в інформаційній сфері. Ба більше, Україна ще більше зміцнила власну національну ідентичність та стала більш стійкою. Росія виявилася неготовою не лише до повномасштабного вторгнення, а й до повномасштабної дезінформаційної діяльності. Вже зараз, після року повномасштабного вторгнення, російська дезінформація більше спрямована на мобілізацію громадян Росії, а не на розкол Заходу.

Російську дезінформацію потрібно ретельно досліджувати, особливо після тієї, яка була використана після 24 лютого 2022 року. Російські методи будуть використовуватися та вже використовуються не тільки з боку Китаю й Ірану, але й деякими країнами такої країни так званого «Глобального Півдня». Зміна підходів до дезінформації та її вплив на світовий порядок після 24 лютого 2022 року вимагає нового розуміння та більш детального вивчення з боку наукового й експертного середовища.

Герасимчук Таміла Федорівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Рівненський державний гуманітарний університет
(м. Рівне, Україна)

РОЛЬ УКРАЇНИ У БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ ЄС ТА НОВІЙ АРХІТЕКТУРІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Повномасштабна збройна агресія Росії проти України спричинила кардинальні зміни геополітичного ландшафту Європи та архітектури європейської безпеки і поставила ЄС перед необхідністю перегляду підходів у формуванні безпекової політики та пошуку ефективних механізмів протидії ескалації на східних кордонах. Війна показала, що система європейської та міжнародної безпеки потребує перезавантаження. Для ЄС гострою потребою стало створення більш гнучких систем безпекової взаємодії, що зможуть швидко й ефективно реагувати на нові виклики і загрози на східних і південних кордонах. Повномасштабна війна Росії в Україні змусила європейських політиків публічно визнати, що «в терміновому порядку потрібно швидше і сильніше поглибити зв'язки та співпрацю з сусідами» [2]. Це означає, що війна особливо загострила низку безпекових питань, які довго замовчувались, але

вимагали і ще довго вимагатимуть політичної волі та дієвих політичних рішень європейського політикуму.

Глобальне середовище безпеки вимагає від ЄС посилення стійкості та солідарності, швидкого прийняття рішень та збільшення спроможності рішуче діяти. А геноцид і ракетний терор Росії в Україні, жорстоке знищення українських міст і сіл сформувало спільне сприйняття загрози серед більшості європейських урядів. Про серйозність намірів ЄС у сфері безпеки свідчить прийняття 21 березня 2022 р. нової оборонної стратегії ЄС «Стратегічний компас безпеки та оборони для Європейського Союзу, який захищає своїх громадян, цінності й інтереси та сприяє міжнародному миру і безпеці» [3]. Стратегічний компас – це стратегія зміцнення партнерства, стійкості ЄС, посилення його безпеки і обороноздатності з урахуванням виявлених стратегічних недоліків. По суті ЄС стає реальним геополітичним гравцем у глобальній безпеці та обороні разом з НАТО. В ЄС визнають, що війна Росії в Україні вимагає нових підходів і стратегічних рішень щодо надання військової допомоги Україні та чіткого визначення ролі України у новій архітектурі європейської і глобальної безпеки.

Безпековий чинник став ключовим у поглибленні політичного діалогу ЄС з Україною, впровадженні нових механізмів солідарності й підтримки України. Війна пришвидшила прийняття ЄС історично важливих політичних рішень: надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС; визнання Росії державою-спонсором тероризму; визнання Голодомору 1932-1933 рр. геноцидом Українського народу; прийняття Резолюції про створення Спеціального Міжнародного Трибуналу щодо злочину агресії проти України. По суті, відносини Україна-ЄС вийшли на новий стратегічний рівень. Це є чітким сигналом для Кремля, що Україна не одна у боротьбі з окупантом, що безпека України пов'язана з ЄС і НАТО, а воєнні злочини Росії та збройна агресія проти України мають бути покарані в інтересах миру та глобальної безпеки.

Дискусія щодо того, яку роль Україна може відіграти в новій архітектурі європейської безпеки триває як в дипломатичному, політичному, так і в науковому середовищі, а Україна тим часом стає чи не найбільш милітаризованою державою Європи з найбільшою професійною армією. В умовах загрози екзистенційним цінностям – незалежності, демократії, свободі, волі, гідності, правам людини – в Україні консолідувалася політична нація та сформувалася солідарна модель захисту держави. Україна, борючись за демократичні цінності та свободи, створює «безпековий щит» для всієї Європи у глобальному протистоянні між цивілізованим демократичним та авторитарним світом. Важливість України у новій архітектурі європейської безпеки добре розуміють в ЄС та НАТО, так само як і те, що наодинці Україна навряд чи змогла б протистояти російській військовій агресії, геноциду і тероризму.

Основи для співпраці України з ЄС у сфері зовнішньої та безпекової політики заклала Угода про асоціацію між Європейським Союзом та його державами-членами, з одного боку, та Україною, з іншого [1]. З початком

повномасштабної війни досвід співпраці України з ЄС у сфері Спільної політики безпеки та оборони (СПБО) та узгодження з Спільною зовнішньою політикою та політикою безпеки (СЗППБ) визначає низку рішень ЄС щодо надання військової допомоги Україні через Європейський фонд миру та Місію ЄС з військової допомоги Україні (EUMAM Ukraine). За рік повномасштабної війни заходи військової допомоги Україні від ЄС та його держав-членів становлять близько 12 млрд євро, з яких 3,6 млрд євро – допомога в рамках Європейського фонду миру [4].

Суттєво розширилися механізми надання гуманітарної допомоги та збільшилися масштаби підтримки України задля збереження національної стійкості та здатності України давати відсіч ворогові. З початку російської загарбницької війни ЄС, його держави-члени та його фінансові інституції, згідно з підходом Team Europe, надають 37,8 млрд євро на підтримку загальної економічної, соціальної та фінансової стійкості України, включаючи безпрецедентний пакет фінансової підтримки 18 млрд євро на 2023 р. [4]. Ці ресурси Україні надаються у формі макрофінансової допомоги, бюджетної підтримки, екстреної допомоги, реагування на кризу та гуманітарної допомоги. Таким чином, підтримка України Європейським Союзом загалом складає близько 50 млрд євро. ЄС мобілізував усі можливі ресурси, щоб надати екстрену допомогу Україні, а мільйони європейців взяли на себе зобов'язання підтримати всіх, хто потребує допомоги, позаяк це відповідає європейським цінностям.

Підтримка України у боротьбі з РФ з мотивів безпеки є актуальною як для ЄС, так і НАТО, що виступає гарантом безпеки і оборони для держав-членів ЄС та всього демократичного світу. «Цей бій дуже важливий для нас, бо те як ми сьогодні відповімо на те, що робить Росія, визначатиме майбутнє міжнародної системи», – сказала Президент Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн [5]. Відповіддю на безпекові загрози й виклики є створення нових механізмів координації дій демократичних держав щодо підтримки України у боротьбі з військовою агресією Росії, куди входять держави-члени ЄС і НАТО та інші демократичні держави Європи і світу. Найбільш дієвою є Контактна група з питань оборони України, більше відома як формат «Рамштайн», що об'єднує 54 демократичні держави (загалом запрошено 60 держав світу). З 26 квітня 2022 р. по лютий 2023 р. відбулося дев'ять зустрічей у форматі «Рамштайн», дев'ята – 14 лютого 2023 р., результатом якої є надання Україні не лише оборонної, а й важкої наступальної зброї. Процес лише набирає обертів і цілком ймовірно, що формат «Рамштайн» може еволюціонувати до нової моделі глобальної безпеки. Україна стала повноправною учасницею формату «Рамштайн», де виробляються важливі міжнародні політичні й безпекові рішення. Нова архітектура європейської безпеки неможлива без України, так само як безпека України неможлива без ЄС і НАТО. «Без вільної України не може бути вільної Європи», як неодноразово у своїх промовах і зверненнях справедливо зауважує Президент Європейської Комісії Урсула фон дер Ляєн.

Отже, спільні безпекові загрози визначають стратегію і тактику відносин ЄС з Україною в нових геополітичних реаліях, а безпековий чинник є ключовим у визначенні зовнішньої та безпекової політики ЄС щодо України. Безпековий чинник визначає важливі політичні рішення ЄС та зміст і механізми солідарності з Україною у протидії російській збройній агресії, а також наданні військової та інших видів допомоги, яку Україна отримує з перших днів війни як від ЄС, так і від держав-членів ЄС. Для України важливо залишатися у порядку денному ЄС і НАТО щодо вирішення проблем безпеки і впливати на цей порядок.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page
2. Address by President Charles Michel to the annual EU Ambassadors' conference/ European Council. 10 October 2022. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/10/10/discours-du-president-charles-michel-lors-de-la-conference-annuelle-des-ambassadeurs-de-l-ue/>
3. A Strategic Compass for Security and Defence for a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security. Brussels, 21 March 2022. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7371-2022-INIT/en/pdf>
4. EU Solidarity with Ukraine. Ongoing EU support. URL: https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/eu-assistance-ukraine/reconstruction-ukraine_en
5. Von der Leyen: 'I'm deeply convinced that Ukraine will win this war'. September 16, 2022. URL: <https://kyivindependent.com/national/von-der-leyen-im-deeply-convinced-that-ukraine-will-win-this-war>

Довгалець Оксана Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
КЗВО «Рівненська медична академія» (м. Рівно, Україна)

УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ ООН З ПІДТРИМАННЯ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ

Одним із основних напрямів діяльності **Організації Об'єднаних Націй** є миротворча діяльність. У момент створення ООН у 1945 р. у Статуті організації не передбачалося **використання військових із метою забезпечення миру**. Миротворча діяльність ООН розпочалася у 1948 р., коли група військових спостерігачів направилася підтримувати перемир'я в арабо-ізраїльському конфлікті (ця перша миротворча місія триває і до сьогодні).

29 травня 1948 р. Рада Безпеки прийняла Резолюцію 50, за якою було створено спеціальну групу воєнних спостерігачів під назвою Організація Об'єднаних Націй для спостереження за виконанням умов перемир'я (UNTSO). До її складу входило 648 військових та цивільних спостерігачів; вона виконувала різноманітні завдання, які пізніше стали типовими для місій